

Materiál na rokovanie
Slovenskej národnej rady

Číslo: 2516/1991

143

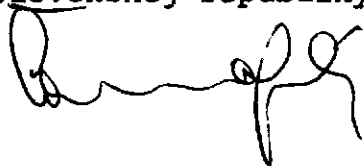
VLÁDNY NÁVRH

Z á k o n

Slovenskej národnej rady o vykonávaní pozemkových úprav
a o niektorých ďalších opatreniach na obnovenie výkonu
a usporiadanie pozemkového vlastníctva (zákon o pozemkových
úpravách)

Predkladá:

Ján Č a r n o g u r s k ý
predseda vlády
Slovenskej republiky

Návrh uznesenia:

Slovenská národná rada
s c h v a ľ u j e
vládný návrh zákona Slovenskej
národnej rady o vykonávaní
pozemkových úprav a o niektorých
ďalších opatreniach na obnovenie
výkonu a usporiadanie pozemko-
vého vlastníctva (zákon o po-
zemkových úpravách)

Bratislava, jún 1991

S L O V E N S K Á N Á R O D N Á R A D A

IX. volebné obdobie

143

V l á d n y n á v r h

Z Á K O N

Slovenskej národnej rady

z

1991

o vykonávaní pozemkových úprav a o niektorých ďalších opatreniach na obnovenie výkonu a usporiadanie pozemkového vlastníctva (zákon o pozemkových úpravách)

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Prvý oddiel

Základné ustanovenia

§ 1

Obsah pozemkových úprav

/1/ Obsahom pozemkových úprav^{1/} je racionálne priestorové usporiadanie pozemkového vlastníctva v určitom území a ostatného nehnuteľného poľnohospodárskeho majetku s ním spojeného v súlade s požiadavkami a podmienkami ochrany životného prostredia a tvorby územného systému ekologickej stability, funkciami poľnohospodárskej krajiny a prevádzkovo-ekonomickými hľadiskami moderného poľnohospodárstva.

1/ § 19 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku.

/2/ Pozemkové úpravy zahŕňajú

- a) zistenie vlastníckych a užívacích pomerov a nové rozdelenie pozemkov (scelenie, oddelenie alebo iné úpravy pozemkov),
- b) technické, biologické, ekologické, ekonomické a právne opatrenia súvisiace s novým usporiadaním právnych pomerov.

§ 2

Dôvody pozemkových úprav

Pozemkové úpravy sa vykonávajú najmä, ak

- a) je to potrebné na usporiadanie vlastníckych a užívacích pomerov a odstránenie prekážok ich výkonu vyvolaných historickým vývojom pred účinnosťou tohto zákona,
- b) dôjde k podstatným zmenám vo vlastníckych a užívacích pomeroch v obvode pozemkových úprav (§ 3),
- c) je to potrebné z dôvodu zmeny v štruktúre poľnohospodárskych podnikov,
- d) má dôjsť k zmene hraníc zastavaného územia obce alebo k investičnej výstavbe, ktorá podstatne ovplyvní hospodárenie na pôde alebo životné podmienky v obvode pozemkových úprav alebo jeho ucelenej časti,
- e) je to potrebné pre zriadenie verejnoprospešných zariadení (§ 12 ods. 4) alebo zariadení spoločne využívaných vlastníckmi alebo užívateľmi pozemkov,
- f) je to potrebné v záujme obnovenia alebo zlepšenia funkcií ekologickej stability v územnom systéme a celkového rázu poľnohospodárskej krajiny alebo hospodárenia na pôde,
- g) má dôjsť k obmedzeniu poľnohospodárskej výroby z dôvodu vyhlásenia ochranných pásiem, chránených území alebo z iných dôvodov,

- h) má dôjsť alebo došlo k podstatným zmenám medzi lesným a poľnohospodárskym pôdnym fondom.

§ 3

Obvod pozemkových úprav

/1/ Pozemkové úpravy sa vykonávajú spravidla naraz pre celé katastrálne územie, ktoré tvorí obvod pozemkových úprav.

/2/ Ak to nebráni účelu pozemkových úprav alebo ak je to v záujme jeho dosiahnutia, môže sa obvod pozemkových úprav určiť inak.

§ 4

Pozemky podliehajúce pozemkovým úpravám

/1/ Pozemkovým úpravám podliehajú všetky pozemky v obvode pozemkových úprav.

/2/ Ak sa tým nezmarí účel pozemkových úprav, môžu byť z pozemkových úprav niektoré pozemky vyňaté, najmä pozemky vyhradené pre obranu štátu, vodohospodárske diela, diaľnice, cesty, železnice, cintoríny, stavebné pozemky, dobývacie územia výhradných ložísk, národné parky, štátne prírodné rezervácie a chránené náleziská, vybrané chránené územia, archeologické lokality a významné časti územného systému ekologickej stability.

§ 5

Štátna správa

/1/ Orgánmi štátnej správy pre pozemkové úpravy sú pozemkové úrady (§ 32-33), Ministerstvo poľnohospodárstva a výživy Slovenskej republiky (ďalej len "ministerstvo") a Ministerstvo ledného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky.

/2/ Pozemkový úrad pri plnení svojich úloh spolupracuje s príslušnými orgánmi štátnej správy, ktoré chránia verejné záujmy v území podľa osobitných predpisov^{2/}, ak môže byť dotknutá pozemkovými úpravami ich pôsobnosť a s obcou^{3/}.

§ 6

Účastníci pozemkových úprav

/1/ Účastníkmi pozemkových úprav (ďalej len "účastník") sú

- a) vlastníci a užívatelia pozemkov podliehajúcich pozemkovým úpravám,
- b) vlastníci ostatného nehnuteľného poľnohospodárskeho majetku nachádzajúceho sa v obvode pozemkových úprav,
- c) oprávnené osoby podľa osobitného predpisu^{4/} a fyzické alebo právnické osoby, ktorých vlastnícke alebo iné práva môžu byť pozemkovými úpravami dotknuté,
- d) investor, ak ide o pozemkové úpravy z dôvodu uvedeného v § 2 písm. d) alebo iná fyzická alebo právnická osoba v záujme ktorej sa pozemkové úpravy vykonávajú,
- e) Slovenský pozemkový fond^{5/} (§ 34-37).

2/ Napr. zákon SNR č. 1/1955 Zb. o štátnej ochrane prírody v znení neskorších predpisov.
§ 50 zákona č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu.
§ 22 zákona SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti.
Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

/2/ Ak sa nepreukáže opak, účastníkom je aj ten, kto o sebe tvrdí, že spĺňa predpoklady uvedené v ods. 1 písm. a) - d).

/3/ Účastníci pozemkových úprav vytvárajú na obstarávanie svojich spoločných záležitostí združenie účastníkov pozemkových úprav (ďalej len "združenie účastníkov" - § 23 a 24). Ak je malý počet účastníkov a nie je to potrebné z iných dôvodov, možno od vytvorenia združenia účastníkov upustiť.

/4/ Slovenský pozemkový fond (ďalej len "pozemkový fond") v konaní vo veciach pozemkových úprav vykonáva práva vlastníka nehnuteľností vo vlastníctve štátu a zastupuje vlastníkov pozemkov, ktorí svoje práva neuplatnili (§ 17 ods. 1).

Druhý oddiel

Konanie o začatí pozemkových úprav

§ 7

/1/ Pozemkové úpravy možno začať na návrh účastníka alebo obce alebo z podnetu pozemkového úradu.

/2/ Pred nariadením pozemkových úprav alebo pred rozhodnutím o návrhu podanom podľa odseku 1 pozemkový úrad nariadi konanie o začatí pozemkových úprav (prípravné konanie) za účelom

- a) preverenia dôvodov, naliehavosti a hospodárskej účel-
nosti vykonania pozemkových úprav,

3/ § 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

4/ § 4 zákona č.229/1991 Zb..

5/ § 17 zákona č.229/1991 Zb..

- b) určenia hraníc obvodu pozemkových úprav, určenia pozemkov, ktoré sú vyňaté z pozemkových úprav.

/3/ Nariadenie prípravného konania oznámi pozemkový úrad v dotknutých obciach (ich častiach) verejnou vyhláškou^{6/}.

/4/ V prípravnom konaní pozemkový úrad najmä

- a) vykoná potrebné šetrenie,
- b) prerokuje dôvody a predpoklady začatia pozemkových úprav s obcou,
- c) prerokuje s orgánom geodézie a kartografie potreby revízie údajov alebo obnovy operátov evidencie nehnuteľností,
- d) obstará si odborné posudky a vyjadrenia k možnostiam rozvoja v obvode pozemkových úprav.

§ 8

Rozhodnutie o povolení alebo nariadení pozemkových úprav

/1/ Po vyhodnotení výsledkov prípravného konania, ak sa preukážu dôvody pozemkových úprav, rozhodne pozemkový úrad o povolení alebo nariadení pozemkových úprav. Rozhodnutie obsahuje aj

- a) určenie obvodu pozemkových úprav,
- b) určenie pozemkov vyňatých z pozemkových úprav,
- c) lehotu na uskutočnenie prvého zhromaždenia účastníkov pozemkových úprav,
- d) obmedzenia účastníkov, ak boli nariadené (§ 24).

6/ § 26 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

Prílohou rozhodnutia je mapový podklad.

/2/ Rozhodnutie sa oznámi verejnou vyhláškou^{6/}. Pozemkový úrad vo vyhláške vyzve účastníkov, aby sa v určenej lehote prihlásili o účasť v pozemkových úpravách.

/3/ Ak ide o pozemkové úpravy vykonávané z dôvodu uvedeného v § 2 písm. a), prerokuje pozemkový úrad ich vykonanie aj s poľnohospodárskou organizáciou. V oznámení podľa odseku 2 vyzve vlastníkov pozemkov, ktoré sú v užívaní poľnohospodárskej organizácie, aby oznámili tejto organizácii návrh na usporiadanie svojho pozemkového vlastníctva.

Tretí oddiel

Konanie o pozemkových úpravách

§ 9

Úvodné podklady

/1/ Po právoplatnosti rozhodnutia o povolení alebo nariadení pozemkových úprav pozemkový úrad

a) začne práce na

1. oceňovaní pozemkov v obvode pozemkových úprav,
2. vyhotovovaní zoznamu vlastníkov a užívateľov pozemkov,
3. obstarávaní ďalších potrebných úvodných podkladov,

b) predloží združeniu účastníkov, obci a orgánom uvedeným v § 5 ods. 2 návrh všeobecných zásad funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav.

/2/ Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav (ods. 1 písm. b)) sa vypracúvajú v rozsahu zodpovedajúcom dôvodom začatia pozemkových úprav

a potrebám ďalšieho konania o pozemkových úpravách; všeobecne zásady zahŕňajú najmä

- a) dopravné pomery,
- b) územné vplyvy rozvoja nepoľnohospodárskych činností (napr. súčasná a budúca zástavba, verejnoprospešné zariadenia),
- c) rozhraničenie lesnej a poľnohospodárskej pôdy, najvhodnejšie spôsoby využitia poľnohospodárskej pôdy, zachovanie a zvyšovanie jej úrodnosti a produkčných schopností a ochranu pred znehodnotením,
- d) požiadavky tvorby územného systému ekologickej stability, požiadavky ochrany prírody a jednotlivých prírodných zdrojov a pamiatkovej starostlivosti,
- e) potrebu úpravy vodného režimu,
- f) zmeny v štruktúre poľnohospodárskych podnikov,
- g) súvislosti so susednými katastrálnymi územiami alebo obvodmi pozemkových úprav.

/3/ Podľa ocenenia jednotlivých pozemkov a zoznamu vlastníkov určí pozemkový úrad úhrnnú cenu pozemkového majetku každého vlastníka vrátane spoluvlastníckych podielov a zostaví register pôvodného stavu, ktorý sa skladá z geodetických a popisných údajov o pozemkoch a právnych vzťahov k nim, a to ku dňu právoplatnosti rozhodnutia o povolení alebo nariadení pozemkových úprav (§ 8 ods. 1).

§ 10

Prerokúvanie úvodných podkladov

/1/ Pozemkový úrad zverejní register pôvodného stavu a všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav na vhodnom mieste v obci (jej časti) na 15 dní a doručí ich združeniu účastníkov. Zároveň doručí každému známemu účastníkovi, ktorého pobyt je známy, výpis z registra

pôvodného stavu o jeho pozemkoch podliehajúcich pozemkovým úpravám včítane výpisu spoluvlastníckych podielov a o ich úhrnnej cene. Register pôvodného stavu pozemkový úrad prerokuje s daňovým úradom.

/2/ Účastníci môžu podať proti písomnostiam uvedeným v odseku 1 pozemkovému úradu písomné námietky v lehote ním určenej.

/3/ Námietky proti všeobecným zásadám funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav pozemkový úrad prerokuje so združením účastníkov a podľa výsledkov prerokovania rozhodne o schválení týchto zásad.

/4/ Pri rozhodovaní o námietkach vlastníkov proti výpisu z registra pôvodného stavu sa postupuje podľa § 16 ods. 2 až 4. Ak sa námietky týkajú len ocenenia, rozhodne o nich pozemkový úrad. Po rozhodnutí o námietkach pozemkový úrad register pôvodného stavu schváli.

§ 11

Vyrovnanie

/1/ Za pozemky podliehajúce pozemkovým úpravám včítane spoluvlastníckych podielov patrí vlastníkom pozemkov vyrovnanie zodpovedajúce cene ich pozemkov (nárok na vyrovnanie); vyrovnanie patrí aj vlastníkom spoluvlastníckych podielov.

/2/ Vyrovnanie patrí v pozemkoch (náhradné pozemky). Pri výbere náhradných pozemkov sa prihliada na prevádzkovo-ekonomické pomery všetkých účastníkov a na okolnosti, ktoré podstatne ovplyvňujú využívanie, zhodnocovanie a výnos pozemkov. Prihliadne sa najmä na

- a) prírodné podmienky,
- b) vhodnú organizáciu pôdneho fondu jednotlivých poľnohospodárskych podnikov,

c) pomer jednotlivých druhov pozemkov (kultúr)^{7/} v obvode pozemkových úprav,

d) vlastnosti jednotlivých pozemkov.

Náhradné pozemky majú byť kultúrou, výmerou, bonitou a hospodárskym stavom primerané pôvodným pozemkom, pričom sa prihliada na výhody získané pozemkovou úpravou.

/3/ Ak s tým účastník súhlasí, môže obdržať vyrovnanie aj v peniazoch, prípadne v cenných papieroch a to sčasti alebo v celej výške nároku na vyrovnanie; to platí aj vtedy ak ide o nepatrné rozdiely medzi vloženými a náhradnými pozemkami. Ak v dôsledku opatrení pozemkových úprav dôjde k zmenšeniu alebo zväčšeniu obhospodarovanej plochy určenej na náhradné pozemky, vyrovnanie sa vykoná v peniazoch, príp. cenných papieroch podľa pomeru nárokov na vyrovnanie; ak by tým došlo k tvrdostiam, možno sa od tejto zásady odchýliť. Vyrovnanie v peniach príp. v cenných papieroch sa vykoná medzi účastníkmi alebo medzi vlastníkom pozemku a tým, v záujme koho došlo k zmenšeniu obhospodarovanej plochy alebo tak, že povinné osoby uhradia prostriedky združeniu účastníkov, ktoré sumu, zodpovedajúcu nároku na vyrovnanie, uhradí oprávnenému účastníkovi.

/4/ S každým účastníkom sa prerokujú jeho návrhy a požiadavky na určenie náhradných pozemkov. Podľa jeho výsledkov, pravidiel uvedených v odseku 2 a podľa schválených všeobecných zásad usporiadania územia a miestnych podmienok, pozemkový úrad dohodne so združením účastníkov zásady pre umiestnenie náhradných pozemkov.

7/ § 2 zákona č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností v znení zákona SNR č. 150/1983 Zb..

§ 12

Projekt pozemkových úprav

/1/ Po schválení úvodných podkladov (§ 10) a dohodnutých zásad pre umiestnenie náhradných pozemkov (§ 11 ods. 4) zadá pozemkový úrad vypracovanie projektu pozemkových úprav.

/2/ Projekt pozemkových úprav sa skladá

- a) zo sprievodnej správy, ktorá obsahuje rekapituláciu konania o pozemkových úpravách; k sprievodnej správe sa prikladajú schválené úvodné podklady a dohodnuté zásady pre umiestnenie náhradných pozemkov,
- b) z návrhu nového usporiadania územia v obvode pozemkových úprav, ktorý obsahuje geodetické a popisné údaje v členení na
 1. plány spoločných a verejných zariadení a opatrení (odsek 4),
 2. umiestnenie náhradných pozemkov, ich pridelenie vlastníkom a zoznam vyrovnaní v peniazoch, príp. cenných papieroch, podľa nárokov na vyrovnanie (rozdeľovací plán),
 3. lokálny územný systém ekologickej stability v obvode pozemkových úprav.

/3/ Po dohode s obcou sa v projekte pozemkových úprav vymedzia plochy na činnosti iné, ako je poľnohospodárska výroba, ak to vyžaduje súčasný stav alebo budúci rozvoj obce a určí sa postup ich využitia.

/4/ Súčasťou projektu pozemkových úprav je plán využitia súčasných a zriaďovania nových zariadení a opatrení slúžiacich verejným alebo spoločným hospodárskym záujmom účastníkov. Obsahuje najmä usporiadania druhov pozemkov primerané prírodným podmienkam a funkčnej spätosti prírodných procesov v určitom krajinnom priestore, úpravu cestnej siete a úpravu vodohospodárskych pomerov, zúrodňovanie, zachovanie

a tvorbu krajinnej zelene, ochranu archeologických nálezísk, podmienky pre poľovnú zver, spoločné pasienky a opatrenia potrebné na umožnenie obhospodarovania náhradných pozemkov, ich zveľadenie, ochranu pred škodlivými účinkami iných prírodných faktorov (napr. veternej a vodnej erózie) a civilizačných vplyvov, ako aj na ochranu životného prostredia pred škodlivými účinkami poľnohospodárskych technológií.

/5/ Potrebu pozemkov na spoločné a verejné zariadenia znášajú všetci účastníci, a to podľa pomeru ich nárokov na vyrovnanie k hodnote všetkých pozemkov v obvode pozemkových úprav (§ 11 ods. 3). Obdobne sa postupuje pri prírastku alebo úbytku plochy pozemkov v dôsledku nového merania.

/6/ Rozdeľovací plán sa zostavuje podľa registra pôvodného stavu (§ 9 ods. 3) a zásad pre umiestnenie náhradných pozemkov (§ 11 ods. 4).

/7/ Projekt pozemkových úprav sa spracúva tak, aby

- a) bol dostatočným podkladom pre prípravu projektovej dokumentácie spoločných zariadení,
- b) vyhovoval požiadavkam evidencie nehnuteľností.

§ 13

Schválenie projektu pozemkových úprav

/1/ Pozemkový úrad doručí projekt pozemkových úprav združeniu účastníkov a zverejní ho v obci (jej časti) na vhodnom mieste. Súčasne doručí každému známemu účastníkovi, ktorého pobyt je známy výpis z rozdeľovacieho plánu.

/2/ Účastníci a združenie účastníkov môžu podať pozemkovému úradu proti projektu pozemkových úprav a výpisu z rozdeľovacieho plánu námietky do 30 dní od ich zverejnenia alebo doručenia.

/3/ Ak nie sú podané námietky, pozemkový úrad projekt pozemkových úprav schváli.

/4/ Podané námietky prerokuje pozemkový úrad do 30 dní od ich doručenia so združením účastníkov a účastníkmi. Ak sa námietky pri prerokúvaní nevybavia, predloží ich pozemkový úrad na rozhodnutie ministerstvu, ktoré o nich rozhodne, a to tak, že námietkam nevyhoví a projekt schváli alebo vyhoví a vráti projekt pozemkových úprav pozemkovému úradu na prepracovanie.

/5/ Rozhodnutie o schválení projektu pozemkových úprav sa oznamuje verejnou vyhláškou^{6/}.

/6/ Účastník môže podať návrh na preskúmanie schváleného projektu pozemkových úprav súdu podľa osobitných predpisov^{8/} v tej časti rozdeľovacieho plánu, ktorá sa týka základu alebo výšky nároku na vyrovnanie.

Štvrtý oddiel

Vykonanie projektu pozemkových úprav

§ 14

/1/ Po schválení projektu pozemkových úprav nariadi pozemkový úrad jeho vykonanie. K nariadeniu pripojí a spolu s ním zverejní so združením účastníkov dohodnutý postup prechodu na hospodárenie v novom usporiadaní.

8/ § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

§ 19 ods. 2, 3 zákona č. 229/1991 Zb..

/2/ Dňom právoplatnosti rozhodnutia o vykonaní projektu pozemkových úprav alebo neskorším dňom určeným v rozhodnutí, sa nadobúda vlastníctvo pozemkov (§ 11 ods. 2)^{9/} alebo právo na vyrovnanie v peniazoch, prípadne v cenných papieroch podľa plánu rozdelenia. Rozdelovací plán je listinou, na základe ktorej sa vykonávajú zmeny v evidencii nehnuteľností vedenej podľa osobitných predpisov^{10/}.

/3/ Nové rozdelenie pozemkov sa podľa potreby vytýči v teréne. Ak sa nedohodne inak, možno začať hospodáriť na náhradnom pozemku až po zbere úrody.

/4/ Projekt pozemkových úprav je záväzný pre

- a) rozhraničenie pozemkov medzi lesným a poľnohospodárskym pôdnym fondom,
- b) zmeny druhu pozemku (kultúry) poľnohospodárskej pôdy.

/5/ Projekt pozemkových úprav je záväzným podkladom pre územnoplánovaciú dokumentáciu. Pre výstavbu poľných ciest, zúrodňovanie pôdneho fondu a iné spoločné zariadenia, sady, chmeľnice a vinohrady zahrnuté do projektu pozemkových úprav možno upustiť od vydania územného rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia^{11/}.

/6/ Všetky rozhodnutia v konaní o pozemkových úpravách a schválený projekt pozemkových úprav spolu s ostatnými listinami, ktoré boli jeho podkladom, archivuje pozemkový úrad.

9/ § 133, § 135, § 489 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

10/Zákon č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností v znení zákona SNR č. 150/1983 Zb..

11/§ 32 a nasl. zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

Piaty oddiel

Zjednodušené a zrýchlené postupy

§ 15

/1/ V záujme plynulého prechodu na hospodárenie v novom usporiadaní, môže pozemkový úrad na žiadosť účastníka schváliť umiestnenie náhradných pozemkov a začatie hospodárenia na nich už po dohodnutí zásad pre umiestnenie náhradných pozemkov (§ 11 ods. 4) ak ide o vlastníka, ktorého nárok na vyrovnanie je nesporný alebo v jeho nespornej časti, pričom možnosť podať opravné prostriedky zostáva zachovaná. Schválenie sa oznámi verejnou vyhláškou.

/2/ Na návrh vlastníkov alebo oprávnených osôb, ktorým boli vydané pozemky podľa osobitných predpisov^{12/}, ktorí požiadali o vyčlenenie svojich pozemkov užívaných poľnohospodárskym podnikom podľa osobitných predpisov^{13/} nariadi pozemkový úrad urýchlené usporiadanie vlastníckych a užívacích pomerov na dobu do schválenia projektu pozemkových úprav ak ide o neprístupné pozemky alebo ak je to potrebné z iných dôvodov. O urýchlennom usporiadaní vlastníckych a užívacích pomerov sa vyhotoví zjednodušený rozdeľovací plán spolu s plánom opatrení potrebných na umožnenie hospodárenia v novom usporiadaní pozemkov. Ak nie je možné z hospodárskych dôvodov vyčleniť vlastníkovi pozemky, ktoré sú v jeho vlastníctve, pridelia sa mu iné pozemky do bezplatného náhradného užívania. Tieto pozemky nie sú vyňaté z pozemkových úprav podľa predchádzajúcich ustanovení. Odvolanie proti rozhodnutiu podľa tohto odseku nemá odkladný účinok. Ustanovenia predchádzajúcich oddielov sa použijú primerane.

12/ Druhá časť zákona č. 229 /1991 Zb..

13/ § 22 ods. 1, 2 zákona č.229/1991 Zb..

/3/ Ak nedôjde medzi vlastníkami k dohode o výmene pozemkov^{14/} v záujme vyrovnaní ich hraníc alebo iného zlepšenia hospodárenia, môže pozemkový úrad na návrh ktoréhokoľvek z nich vykonať túto výmenu rozdeľovacím plánom bez nariadenia konania podľa predchádzajúcich ustanovení.

Šiesty oddiel

Preukazovanie vlastníctva k pozemkom

§ 16

/1/ Vlastníctvo pozemkov sa zisťuje v súčinnosti správy s príslušnými orgánmi, združením účastníkov a jednotlivými účastníkmi z údajov evidencie nehnuteľností, pozemkovej knihy alebo iných verejných kníh, právnych listín alebo iných prostriedkov, ktorými možno objasniť skutočný stav veci.

/2/ Ak pri spracúvaní úvodných podkladov pozemkových úprav, vykonávaných z dôvodu uvedeného v § 2 písm. a) niekto tvrdí o sebe, že je vlastníkom pozemku alebo má k nemu iné právo a nemôže toto právo preukázať príslušnou listinou (ďalej len "domnelý vlastník"), pozemkový úrad ho odkáže na konanie pred súdom; obdobne sa postupuje pri spore o vlastníctvo. Ak do zostavenia registra pôvodného stavu súd nerozhodne, zapíše pozemkový úrad ako oprávneného domnelého vlastníka. Ak ide o spor, zapíše toho, komu svedčí posledný zápis v evidencii nehnuteľností alebo v pozemkovej knihe alebo posledného užívateľa; zároveň sa v registri pôvodného stavu poznačí prebiehajúce súdne konanie.

/3/ Na základe žiadosti domnelého vlastníka pozemkový úrad pre potreby tohto zákona rozhodnutím môže uznať vlastníctvo pozemku tejto osoby, ak

14/ § 406, § 489 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

- a) predloží zmluvu, doklad o zmluve alebo inak hodnoverne preukáže uzavretie zmluvy alebo iný úkon o nadobudnutí vlastníctva touto osobou alebo jej právnym predchodcom, ak k právne účinnému prevodu nedošlo len pre nedostatok zápisu do pozemkovej knihy, alebo registrácie štátnym notárstvom, ak ide o právny úkon podliehajúci registrácii štátnym notárstvom uzavretý skôr ako tri roky pred podaním žiadosti správe,
- b) preukáže, že nemohla (alebo jej právny predchodca) získať vlastníctvo vydržaním len preto, že došlo k zmenám v právnej úprave vydržania,
- c) preukáže, že došlo k reálnej deľbe užívania nehnuteľností medzi spoluvlastníkmi alebo k výmene pozemkov a k prevodu vlastníctva nedošlo len preto, že nebol zachovaný predpísaný úradný postup,
- d) sa preukáže, že sama alebo jej právny predchodca mali pozemky v držbe a doklad o vlastníctve nemôže predložiť preto, že nebolo ukončené vložkárske konanie, komasačné konanie, alebo že došlo k strate alebo poškodeniu či zničeniu katastrálnych a pozemkovo-knižných operátov.

/4/ Vlastníctvo podľa odseku 3 možno uznať, len ak vo veci neprebíha konanie na súde a ide o pozemok v užívaní domnelého vlastníka včítane tých prípadov, keď domnelý vlastník alebo jeho právny predchodca združil pozemok do jednotného roľníckeho družstva alebo vzniklo k nemu poľnohospodárskemu podniku iné užívacie právo podľa osobitných predpisov^{15/},

/5/ Pri určovaní vlastníctva podľa odseku 3 pozemkový úrad vychádza z podkladov predložených žiadateľom. Ak ide o pozemky vo vlastníctve fyzických osôb v užívaní poľnohospodárskych podnikov, najmä bývalých výkonných roľníkov, prihliada aj

15/ § 22 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb..

na doklady o iných právnych úkonoch a opatrenia štátnych orgánov, dotýkajúce sa majetkoprávných otázok. Správa rozhodne s prihliadnutím na všetky okolnosti. Ak nie je podmienkou pre výkon pozemkového vlastníctva iné, určí správa vlastníctvo len ako výšku nároku na vyrovnanie; nároky na vyrovnanie takto určené tvoria osobitnú časť registra pôvodného stavu.

/6/ Na návrh toho, kto má na tom právny záujem, rozhodnutie pozemkového úradu podľa odseku 3 preskúmava súd^{8/}.

§ 17

/1/ Ak pri zostavovaní registra pôvodného stavu pozemkový úrad zistí pozemky, ktorých vlastník nie je známy alebo ktorého pobyt nie je známy alebo ak vlastník svoje práva neuplatnil a neprebíha konanie podľa § 16, vykonáva práva vlastníka k týmto pozemkom namiesto neho v konaní o pozemkových úpravách pozemkový fond. Zoznam týchto pozemkov je osobitnou časťou registra pôvodného stavu.

/2/ Po potvrdení registra pôvodného stavu zostáva zoznam podľa odseku 1 vyvesený na pozemkovom úrade a obecnom úrade na verejné nahliadnutie počas desať rokov. Po uplynutí tejto lehoty vyhlási pozemkový úrad tie pozemky v zozname, ktorých vlastníctvo nebolo preukázané alebo nedošlo k začatiu konania o určenie vlastníctva, za vlastníctvo pozemkového fondu. Do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia (vyhlásenia) možno podať návrh na súd na iné určenie vlastníctva.

Siedmy oddiel

Náklady pozemkových úprav

§ 18

/1/ Náklady na vypracovanie úvodných podkladov a projektu pozemkových úprav hradí štát. S výnimkou pozemkových úprav vykonávaných z dôvodov uvedených v § 2 písm. a) a f) prispieva na tieto náklady sumou ustanovenou všeobecne záväzným právnym predpisom združenie účastníkov, ktoré príspevkov rozdelí na jednotlivých účastníkov podľa ceny náhradných pozemkov a výhod účastníkov z vykonania pozemkových úprav.

/2/ Za výpis z plánu rozdelenia po jeho potvrdení uhradí každý účastník paušálnu náhradu.

/3/ Ak účastník porušením tohto zákona spôsobí zvýšenie nákladov na vypracovanie projektu pozemkových úprav, je povinný ich nahradiť.

/4/ Náklady na vytýčenie náhradných pozemkov pri pozemkových úpravách vykonávaných z dôvodu uvedeného v § 2 písm. a) hradí štát.

/5/ Výšku nákladov a ich rozdelenie určí pozemkový úrad.

§ 19

/1/ Náklady na zriadenie, údržbu a prevádzku hospodárskych a iných zariadení a opatrení uhrádzajú vlastníci alebo užívatelia pozemkov na ochranu, využitie alebo zveľadenie ktorých slúžia, a to v pomere podľa kritérií uvedených v § 18 ods. 1 druhá veta, alebo združenie účastníkov.

/2/ Ak vzniká zo zriadenia a prevádzky zariadení uvedených v odseku 1 oceniteľný hmotný prospech aj tretím osobám (obec, majitelia rekreačných zariadení, priemyselné podniky a pod.), prispievajú tieto na náklady uvedené v odseku 1. Ak nedôjde k dohode o výške príspevku, určí sa na návrh osôb uvedených v odseku 1 podľa § 18 ods. 5, a to po zistení ich stanovísk, s prihliadnutím na výšku príspevku podľa odseku 3.

/3/ Na náklady uvedené v odseku 1 prispieva štát z prostriedkov na podporu poľnohospodárstva, rozvoj oblastí a ochranu a tvorbu životného prostredia. V rámci takto určenej sumy môže štát prevziať záruku na úver poskytnutý osobám uvedeným v odsekoch 1 a 2.

/4/ Pri posudzovaní požiadaviek na štátnu podporu opatrení na ochranu, využitie a zveľaďovanie pôdy z prostriedkov uvedených v odseku 3 sa posudzujú prednostne opatrenia, ktoré sa majú uskutočniť v katastrálnych územiach, kde je schválený projekt pozemkových úprav podľa tohto zákona, ak nie sú zreteľahodné dôvody pre iný postup.

§ 20

Náklady na pozemkové úpravy vyvolané potrebami uplatnenia iných hospodárskych záujmov ako je hospodárenie na pôde, uhradí s výnimkou osobných a vecných nákladov štátnych orgánov ten, v záujme ktorého boli pozemkové úpravy vykonané.

§ 21

Ak je na dosiahnutie účelu pozemkových úprav nevyhnutné premiestniť hospodárske budovy, alebo zničiť či znehodnotiť iné hospodárske hodnoty, nahradia sa zvýšené náklady alebo ujma ich vlastníkovi podľa § 19 a 20.

§ 22

Prevody vlastníctva k nehnuteľnostiam vykonané na základe tohto zákona sú oslobodené od poplatkov a daní inak s nimi spojenými. Obdobne sú oslobodené úkony podľa tohto zákona od správnych poplatkov.

Ôsmy oddiel

Združenie účastníkov

§ 23

/1/ Združenie účastníkov je právnickou osobou. Združenie účastníkov najmä

- a) spolupracuje pri príprave a prerokúvaní úvodných podkladov, projektu pozemkových úprav a postupu jeho vykonania,
- b) v určenom rozsahu sa podieľa na financovaní projektu pozemkových úprav,
- c) zabezpečuje zriadenie, údržbu a prevádzku spoločných zariadení (opatrení), ak to nie je prenechané jednotlivým účastníkom alebo iným osobám.

/2/ Výsledky hlasovania orgánov združenia účastníkov pri plnení jeho úloh neobmedzujú použitie opravných prostriedkov jednotlivých účastníkov konaní o pozemkových úpravách.

/3/ Pred ustanovením združenia účastníkov môže správa a obec zvolať účastníkov na prerokovanie obvodu pozemkových úprav a pozemkov z nich vyňatých a dôvodov pozemkových úprav.

§ 24

/1/ Najvyšším orgánom združenia účastníkov je zhromaždenie účastníkov pozemkových úprav. Ustanovujúce zhromaždenie

účastníkov zvoláva pozemkový úrad a obec po nariadení alebo povolení pozemkových úprav verejnou vyhláškou^{6/}.

/2/ Výkonným orgánom združenia účastníkov je predstavenstvo, ktoré zastupuje združenie účastníkov v konaní o pozemkových úpravách. Členov predstavenstva volí zhromaždenie účastníkov. Zloženie predstavenstva musí zodpovedať zloženiu účastníkov. Predstavenstvo volí zo svojich členov predsedu predstavenstva.

/3/ Predstavenstvo môže na plnenie svojich úloh zriaďovať odborné sekcie.

/4/ Funkcia člena predstavenstva a odborných sekcií je čestná. Člen predstavenstva a odbornej sekcie má voči združeniu účastníkov právo na náhradu nákladov, ktoré pri výkone jeho funkcie vzniknú a právo na primeranú náhradu za stratu času.

/5/ Vnútorne pomery združenia účastníkov upravujú stanovy, ktoré schvaľuje zhromaždenie účastníkov.

/6/ Združenie účastníkov zaniká uznesením zhromaždenia účastníkov.

Deviaty oddiel

Spoločné ustanovenia o pozemkových úpravách

§ 25

Technické práce pri príprave úvodných podkladov, projektu a ostatných úkonov v konaní o pozemkových úpravách vykonávajú na základe zmluvy s pozemkovým úradom fyzické a práv-

nické osoby oprávnené na to podľa osobitných predpisov^{16/}, ak majú oprávnenie ministerstva na projektové práce v odbore pozemkových úprav (§ 38 ods. 1 písm. f).

/2/ Príslušné orgány a organizácie poskytujú bezplatne pozemkovému úradu a osobe oprávnenej podľa odseku 1 potrebné úradné podklady a informácie z oblasti evidencie nehnuteľností, hospodárstva, územného plánovania, ekológie a ďalšie. Potrebné podklady a informácie poskytujú aj účastníci pozemkových úprav. Pozemkový úrad si môže vyžiadať spracovanie znaleckého posudku alebo expertízy.

/3/ Pracovníci pozemkového úradu a osoby uvedené v odseku 1 a ich zamestnanci sú pri plnení úloh podľa tohto zákona oprávnení v potrebnom rozsahu vstupovať na pozemky v obvode pozemkových úprav, prípadne na pozemky s nimi súvisiace, vykonávať na nich potrebné práce a umiestňovať na nich geodetické značky.

§ 26

Po nariadení prípravného konania až do schválenia projektu pozemkových úprav možno rozhodnúť o obmedzení účastníkov pozemkových úprav, najmä meniť spôsob využitia pozemku, zriaďovať, meniť alebo zrušiť vodohospodárske zariadenia, stavby na dotknutých pozemkoch, vinice, chmeľnice, ovocné sady, stromovú zeleň v krajine, prevádzať pozemky z poľnohospodárskeho do lesného fondu a robiť podobné zásahy do usporiadania pôdneho fondu len so súhlasom pozemkového úradu. Rozsah týchto obmedzení určí pozemkový úrad rozhodnutím.

16/ Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

Vyhláška SÚGK č. 82/1973 Zb. o overovaní geometrických plánov a iných výsledkov geodetických prác.

§ 27

Ak nedôjde k inej dohode medzi účastníkmi, prevádzku a udržiavanie existujúcich spoločných zariadení zahrnutých do projektu pozemkových úprav zabezpečuje združenie účastníkov. Toto platí obdobne pre obstarávanie projektovej dokumentácie a budovanie nových spoločných zariadení.

§ 28

Pozemkový úrad nariadi do 6 mesiacov od účinnosti tohto zákona prípravné konanie z dôvodu uvedeného v § 2 písm. a) v každom katastrálnom území v jeho územnom obvode.

§ 29

/1/ V konaní o pozemkových úpravách podľa § 28 pozemkový úrad rozhodne na návrh užívateľov pozemkov v záhradkárskych alebo chatových osadách zriadených podľa doterajších predpisov^{17/}, pokiaľ sa užívatelia nedohodnú s vlastníkami inak, že tieto pozemky prechádzajú do vlastníctva užívateľov za náhradu. Doterajším vlastníkom týchto pozemkov vzniká nárok na vyrovnanie podľa § 11 s výnimkou, ak ide o pozemky vo vlastníctve štátu, za ktoré prislúcha finančná náhrada.

/2/ Noví vlastníci podľa odseku 1 uhradia cenu pozemkov pozemkovému fondu .

§ 30

/1/ Ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, platia pre konanie vo veciach pozemkových úprav všeobecné predpisy o správnom konaní^{18/}.

17/ § 52 až 58 vyhlášky č. 83/1976 Zb. o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu, v znení vyhlášky č. 45/1979 Zb..

18/ Zákon č. 71/1967 Zb..

/2/ Konanie o pozemkových úpravách možno z dôvodu účelnosti a hospodárnosti spojiť s postupom orgánov geodézie a kartografie pri zakladaní a vedení evidencie nehnuteľností v súlade so skutočným stavom^{19/}.

§ 31

Všeobecne záväzné právne predpisy o lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva^{20/} zostávajú nedotknuté. Ak je to účelné na usporiadanie vlastníctva k lesným pozemkom, môže Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky všeobecne záväzným právnym predpisom ustanoviť, že až do vydania osobitnej zákonnej úpravy sa na tento účel primerane použijú ustanovenia tohto zákona.

DRUHÁ ČASŤ

POZEMKOVÉ ÚRADY

§ 32

Pozemkové úrady zabezpečujú zvýšené úlohy štátu spojené s obnovením výkonu a usporiadaním pozemkového vlastníctva podľa tohto zákona a podľa iných všeobecne záväzných právnych predpisov, najmä

- a) organizujú vykonávanie pozemkových úprav a v rámci toho
 - 1. rozhodujú v správnom konaní o pozemkových úpravách,
 - 2. objednávajú spracovanie návrhov projektov pozemkových úprav,
 - 3. plnia odborné úlohy neobjednané u projektanta,

19/ § 3 zákona č. 22/1964 Zb. v znení zákona SNR č. 150/1983 Zb..

20/ Zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení zákona č. 229/1991 Zb. Zákon SNR č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva.

4. plnia úlohy štátu pri financovaní pozemkových úprav, vrátane kontroly použitia prostriedkov štátu,
- b) spolupracujú s orgánmi geodézie a kartografie najmä pri získavaní podkladov z evidencie nehnuteľností, pripravujú údaje o bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách a predkladajú na zápis do evidencie nehnuteľností právoplatné plány rozdelenia,
- c) plnia úlohy pri vydávaní nehnuteľností oprávneným osobám podľa osobitného predpisu^{21/}.

§ 33

/1/ Sídla a územné obvody pozemkových úradov sú totožné so sídlami a územnými obvodmi okresných úradov pôsobiacich v Slovenskej republike a s územím hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a mesta Košíc. Ak je to potrebné pre plnenie úloh, môže pozemkový úrad zriadiť svoje stále alebo dočasné pracovisko v sídle obvodného úradu alebo v inej obci.

/2/ Na čele pozemkového úradu je prednosta, ktorého vymenúva a odvoláva vláda na návrh ministra poľnohospodárstva a výživy Slovenskej republiky a ministra lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky.

/3/ Štátnu správu vykonávanú pozemkovými úradmi riadi a kontroluje ministerstvo a, ak ide o lesné hospodárstvo, Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky vo veciach uvedených v § 32 písm. c) a za podmienok uvedených v § 31 aj vo veciach uvedených v § 32 písm. a) a b).

21/ Zákon č. 229/1991 Zb..

TRETIA ČASŤ

POZEMKOVÝ FOND

§ 34

/1/ Zriaďuje sa Slovenský pozemkový fond (ďalej len "pozemkový fond"). Pozemkový fond je právnickou osobou a zapisuje sa do podnikového registra.

/2/ Pozemkový fond spravuje poľnohospodárske nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu určene osobitným predpisom^{22/}.

/3/ Na účely spravovania nehnuteľností podľa odseku 2 pozemkový fond za podmienok ustanovených osobitnými predpismi^{23/} a týmto zákonom

- a) prevádza bezplatne do vlastníctva oprávnených osôb pozemky ak im nemožno podľa týchto predpisov vydať pôvodné pozemky, uzatvára zmluvy o výmene pozemkov s vlastníkmi, na pozemkoch ktorých je zriadená záhradková alebo chatová osada a poskytuje ďalšiu súčinnosť pri uplatňovaní práv oprávnených osôb; povinnosti právnických osôb, ktoré pozemok držia nie sú tým dotknuté,
- b) do schválenia privatizačného projektu či v súlade s ním, prípadne, ak ide o pozemky, podľa zásad schválených vládou Slovenskej republiky, prenajíma nehnuteľný majetok na poľnohospodárske využitie alebo sa ním zúčastňuje na zakladaní akciových a obchodných spoločností alebo iných spôsobov privatizácie,
- c) je účastníkom pozemkových úprav ohľadne majetku uvedeného v odsekoch 2., 4.

22/ § 17 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb..

23/ § 11, 17, 18, 22 ods. 4 zákona č. 229/1991 Zb..

Zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby.

/4/ Pozemkový fond prenájíma podľa zásad uvedených v ods. 3 písm. b) aj nehnuteľnosti, ktorých vlastník nie je známy (§ 17).

/5/ Pozemkový fond môže na účely uvedené v odseku 3 nadobúdať nehnuteľnosti do vlastníctva alebo sprostredkovať ich prenájom.

§ 35

/1/ Majetkom pozemkového fondu sú majetkové práva podľa § 34, pozemky vo vlastníctve pozemkového fondu a výnosy z jeho činnosti.

/2/ Majetok pozemkového fondu nie je súčasťou štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a možno ho použiť len na účely uvedené v tomto zákone.

/3/ Pozemkový fond uhrádza náklady spojené so svojou činnosťou zo svojho majetku a to v rámci rozpočtu schváleného vládou Slovenskej republiky.

/4/ Z výnosov pozemkového fondu sa prispieva podľa pravidiel určených vládou Slovenskej republiky na ochranu a zveľaďovanie poľnohospodárskeho pôdneho fondu včítane riešenia ekologických pozemkov.

/5/ Pri uskutočňovaní činnosti uvedených v § 32 vznikajú pozemkovému fondu práva a záväzky. Pozemkový fond je oprávnený domáhať sa splnenia svojich práv na súde alebo iných príslušných orgánoch a môže byť žalovaný za nesplnenie svojich záväzkov alebo iných povinností, za ktorých porušenie zodpovedá celým svojim majetkom.

§ 36

/1/ Orgánmi pozemkového fondu sú správna rada a dozorná rada.

/2/ Činnosť pozemkového fondu riadi správna rada, ktorej predsedu, podpredsedov a ostatných členov vymenúva na dobu piatich rokov a z funkcie odvoláva vláda Slovenskej republiky.

/3/ Činnosť a hospodárenie pozemkového fondu a jeho správnej rady kontroluje dozorná rada, ktorej predsedu, podpredsedu a ostatných členov vymenúva na dobu troch rokov a z funkcie odvoláva vláda Slovenskej republiky. Podľa povahy vecí dozorná rada upozorňuje správnu radu, vládu Slovenskej republiky, prípadne iné príslušné orgány na zistené nedostatky.

/4/ Funkcie člena správnej rady a dozornej rady sú navzájom nezlučiteľné. Členmi dozornej rady nemôžu byť zamestnanci pozemkového fondu.

§ 37

/1/ Pri plnení úloh podľa § 34 ods.3 pozemkový fond spolupracuje s Fondom národného majetku Slovenskej republiky^{24/} a so zakladateľmi. Ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, platia pre právne úkony pozemkového fondu a nezlučiteľnosť funkcií primerane ustanovenia osobitných predpisov^{24/}.

24/ Zákon SNR č. /1991 Zb. o pôsobnosti vo veciach prevodov majetku štátu na iné osoby a o Fonde národného majetku Slovenskej republiky.

/2/ Podrobnosti o organizačnom usporiadaní a činnosti pozemkového fondu upravuje štatút, ktorý schvaľuje vláda Slovenskej republiky.

/3/ Štatút alebo vláda Slovenskej republiky nariadením môže ustanoviť rozsah pôsobnosti pozemkového fondu pri spravovaní lesných pozemkov a iných nehnuteľností slúžiacich lesnému hospodárstvu.

ŠTVRTÁ ČASŤ

OSOBITNÉ USTANOVENIA O ZMIERNENÍ NIEKTORÝCH MAJETKOVÝCH KRÍVD

§ 38

/1/ Spoluvlastníckymi podielmi, ktoré sa majú vydať podľa osobitného predpisu^{25/} alebo ku ktorým zaniká užívacie právo^{15/}, sa rozumia aj užívacie podiely, prípadne iné práva na spoločných nehnuteľnostiach, na ktoré sa vzťahovali predpisy o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárníkov, komposesorátov a podobných právnych útvarov^{26/}. Ak nemožno výšku pôvodných podielov určiť, má sa za to, že sú rovnaké. Nie je prekážkou vydania pozemku, ak je zastavaný stavbou vo vlastníctve oprávnenej osoby; pre náhradu v takomto prípade platia všeobecné predpisy^{27/}.

/2/ Na uplatňovanie nároku na vydanie nehnuteľnosti a nárokov vyplývajúcich zo spoluvlastníctva v pozemkových úpravách určia oprávnené osoby (spoluvlastníci) spoločného zástupcu (spoločných zástupcov) a spôsob jeho konania; na to je potrebný súhlas majiteľov väčšiny podielov.

25/ § 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 229/1991 Zb..

26/ zákon SNR č. 81/1949 Zb. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárníkov, komposesorátov a podobných právnych útvarov.

27/ Občiansky zákonník.

/3/ Pozemky zo spoločných lesných nehnuteľností, ktoré prešli do obhospodarovania podľa osobitného predpisu a ktoré sa majú vydať^{28/} včítane pasienkov zo spoločného lesa, sa vydávajú postupom podľa predpisov o zániku niektorých užívacích práv^{29/}. Odsek 2 platí obdobne.

/4/ Vláda Slovenskej republiky nariadením ustanoví spôsob hospodárenia a využívania pozemkov v spolumahitelstve ak je to odôvodnené potrebami hospodárenia v lesoch alebo na pasienkoch, predovšetkým potrebou zachovania všetkých funkcií lesa a pasienkárstva.

§ 39

/1/ Nehnuteľnosti vyňaté z konfiškácie podľa osobitných predpisov^{30/} sa vydávajú^{31/}, ak nárok nebol uspokojený podľa týchto predpisov, v rozsahu a za podmienok v nich uvedených, a to aj vtedy, ak boli pridelené po 28. februári 1948.

/2/ Z konfiškácie podľa osobitných predpisov^{32/} sa vynímajú, ak sa tak nestalo už skôr^{33/} a vydajú sa^{34/} rodinné domčeky s príľahlým dvorom a záhradou ak pôvodný vlastník

28/ § 6 ods. 1 písm. e) zákona č. 229/1991 Zb..

29/ § 22 zákona č. 229/1991 Zb..

30/ § 1 ods. 11 nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov ako aj zradcov a nepriateľov Slovenského národa, v znení neskorších predpisov.
Nariadenie Sboru povereníkov č. 26/1948 Zb. SNR, ktorým sa upravuje vyňatie pôdohospodárskeho majetku osôb maďarskej národnosti z konfiškácie.

31/ § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb..

32/ § 1 ods. 1 písm. a), b), c) nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR v znení neskorších predpisov.

alebo iná oprávnená osoba^{35/} v domčeku doteraz býva ako vo vlastnom; o vyňatí rozhodujú a úlohu pozemkového úradu pri vydávaní nehnuteľností oprávneným osobám plnia okresné úrady.

/3/ Z konfiškácie podľa osobitných predpisov^{30/} sa vynímajú, ak nejde o prípady uvedené v odseku 1 a 2, a vydajú sa^{34/} v rozsahu podľa odseku 1 nehnuteľnosti, ktoré boli skonfiškované na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie alebo Sboru povereníkov vydaného po 25. februári 1948 s výnimkou prípadov, ak by šlo o osoby súdne postihnuté podľa osobitných predpisov^{36/}. O vyňatí rozhodujú pozemkové úrady.

§ 40

/1/ Právnym nástupcom osôb, ktoré boli osadníkmi v zmysle osobitných predpisov^{37/} alebo nadobúdateľom sa prevedie bezplatne do vlastníctva pozemok vo vlastníctve štátu v časti zastavanej obytnými domami a vedľajšími stavbami vo vlastníctve týchto osôb včítane dvorov, nádvorí a záhrad do výmery 0,10 ha.

/2/ Osobám uvedeným v odseku 1 sa prevedú bezplatne do vlastníctva poľnohospodárske pozemky vo vlastníctve štátu, ktoré užívajú a ku ktorým majú právo podľa osobitného predpisu uvedeného v odseku 1. Rozsah prevádzaného majetku sa určí v konaní o pozemkových úpravách podľa prvej časti tohto zákona.

33/ Napr. uznesenie Predsedsedníctva SNR z 23. januára 1965 č. 17.

34/ § 6 zákona č. 229/1991 Zb..

35/ § 4 zákona č. 229/1991 Zb..

36/ Nariadenie SNR č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva.

§ 41

Ak pri vyporiadaní dedičstva podľa doterajších predpisov pred 1. januárom 1990 došlo k nadobudnutiu poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov poručiteľa len jedným z dedičov zo zákona a tento nebol zaviazaný k výplате dedičských podielov ostatných dedičov z tohoto majetku alebo bol zaviazaný k takejto výplате len pre prípad vyvlastnenia prípadne iného prechodu alebo prevodu do tzv. socialistického vlastníctva, a to len v súvislosti s tým, že išlo o pozemky v bezplatnom užívaní poľnohospodárskej alebo lesnej organizácie podľa osobitných predpisov^{38/} a došlo tým k zníženiu podielu ostatných dedičov v porovnaní s podielom toho, ktorý uvedené pozemky prevzal, vyporiada toto zníženie dedičských podielov štátne notárstvo na návrh podaný do šesť mesiacov od účinnosti tohto zákona, ak sa dedičia alebo ich právni nástupcovia nedohodnú inak.

PIATA ČASŤ

Pôsobnosť niektorých orgánov

§ 42

/1/ Pri uplatňovaní zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku^{21/} je príslušné

- a) Ministerstvo financií Slovenskej republiky na prijatie nedoplatku prídellovej ceny, za ktorú oprávnená osoba

37/ Zákon č. 224/1925 Zb. a n. o úprave pomerov vzniklých z usídlenia osadníkov na základe pomeru námedzného alebo pomerov podobných na nemovitom štátnom majetku na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi.

38/ Napr. zákon č. 123/1975 Zb..

vec získala^{39/}, kúpnej ceny alebo náhrady, ktorá bola oprávnenej osobe štátom vyplatená^{39/}, náhrady za vysporiadanie pohľadávok peňažných ústavov^{40/},

b) ministerstvo na

1. uplatnenie vrátenia kúpnej ceny^{41/},
2. uplatnenie vrátenia kúpnej ceny a na úhradu nákladov účelne vynaložených na nehnuteľnosť^{42/},
3. uplatňovanie nárokov štátu voči pôvodnému vlastníkovi na náhradu nákladov, ktoré uhradilo fyzickej osobe podľa bodu 2.^{42/},
4. úhradu nevyhnutných nákladov spojených s ocenením vecí, identifikáciou parciel a vymeraním pozemkov^{43/},
5. náhradu za pozemky, ktoré sa podľa osobitného predpisu nevydávajú oprávneným osobám a za ktoré sa neposkytol iný pozemok^{44/},
6. rozhodovanie v pochybnostiach o tom, či ide o nehnuteľnosť, na ktoré sa vzťahuje osobitný predpis^{45/},
7. na uplatnenie nároku povinnej právnickej osoby na poskytnutie čiastky uhradenej touto osobou štátu za živý a mŕtvy inventár a zásoby^{46/},
8. poskytnutie náhrady hodnoty trvalých porastov^{47/}.

c) Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky na úlohy uvedené v písmene b), ak ide o lesné nehnuteľnosti.

39/ § 6 ods. 4 zákona č. 229/1991 Zb..

40/ § 6 ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb..

41/ § 6 ods. 7 zákona č. 229/1991 Zb..

42/ § 8 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb..

43/ § 10 ods. 3 zákona č. 229 /1991 Zb..

44/ § 16 ods. 1 prvá veta zákona č. 229/1991 Zb..

45/ § 17 ods. 4 zákona č. 229/1991 Zb..

46/ § 20 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb..

47/ § 24 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb..

/2/ Podrobnejšiu úpravu postupu pri uplatňovaní nárokov podľa odseku 1 môže vydať vláda Slovenskej republiky nariadením; pritom môže určiť aj úlohy pozemkového fondu v týchto veciach.

/3/ Orgány štátnej správy, súdy, štátne notárstva, obce, strediská geodézie a archívy poskytujú potrebnú súčinnosť pri vybavovaní žiadostí pri uplatňovaní nárokov podľa osobitného predpisu^{21/}.

ŠIESTA ČASŤ

SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 43

Ak nezaniklo právo náhradného užívania^{48/} podľa osobitného predpisu^{49/}, alebo dohodou zúčastnených strán, zanikne na základe rozdeľovacieho plánu (§ 14 ods. 2, § 15 ods. 3).

§ 44

/1/ Ministerstvo vydá všeobecne záväzné právne predpisy, ktorými po prerokovaní s príslušnými ústrednými orgánmi podrobnejšie upraví

- a) náležitosti návrhu na začatie konania (§ 7 ods. 1),
- b) spôsob vyhotovenia a náležitosti úvodných podkladov (§ 9),
- c) spôsob vyhotovenia a náležitosti projektu pozemkových úprav (§ 12),

48/ § 9 vládneho nariadenia č. 47/1955 Zb. o opatreniach v odbore hospodársko-technických úprav pozemkov.

49/ § 22 ods. 1 písm. a) zákona č. 229/1991 Zb. v spojitosti s § 46 ods. 1 zákona č. 162/1990 Zb..

- d) výšku príspevku združenia účastníkov (§ 18 ods. 1, § 19, ods. 1),
- e) podmienky oprávnenia na projektové práce v odbore pozemkových úprav (§ 25 ods. 1); pre výber oprávnených osôb môže ministerstvo vyhlásiť verejnú súťaž.

/2/ Ministerstvo financií Slovenskej republiky po prerokovaní s ministerstvom a s Ministerstvom lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky vydá všeobecne záväzný právny predpis, ktorým upraví spôsob oceňovania pre účely pozemkových úprav (§ 9 ods. 1 písm. a) bod 1., § 9 ods. 3, § 11),

/3/ Podmienky, výšku a spôsob príspevkov štátu na opatrenia uvedené v § 19 určuje vláda.

§ 45

Dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona prechádzajú na pozemkové úrady pracovné miesta, majetok a záväzky ministerstva slúžiace jeho okresným útvarom, a to v rozsahu určenom ministerstvom.

§ 46

Zrušujú sa

1. vládne nariadenie č. 47/1955 Zb. o niektorých opatreniach v odbore hospodársko-technických úprav pozemkov,
2. vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky č. 27/1958 Ú.v., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k vládnomu nariadeniu o opatreniach v odbore hospodársko-technických úprav pozemkov,
3. nariadenie Sboru povereníkov č. 92/1949 Zb. SNR, ktorým sa vydávajú podrobné predpisy o rozhraničení (rozdelení) pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov,

4. vyhláška Povereníctva pôdohospodárstva č. 57/1955 Ť.v., ktorou sa upravuje hospodárenie na spoločných a spoločne užívaných pasienkoch uvedených v § 2 zákona č. 81/1949 Zb. SNR o ostatných pasienkoch,
5. nariadenie Sboru povereníkov č. 3/1958 Zb. SNR, ktorým sa vykonáva zákon SNR o úprave pomerov a obhospodarovaní spoločne užívaných lesov bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných útvarov,
6. smernice Povereníctva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva č. 44/1958 Ť.v., na vykonanie zákona Slovenskej národnej rady č. 2/1958 Zb. SNR o úprave pomerov a obhospodarovaní spoločne užívaných lesov bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných právnych útvarov,
7. zákon č. 43/1930 Zb. o úprave užívania niektorých pastvín v znení nariadenia SNR č. 59/1947 Zb. SNR, ako aj predpisy podľa nich vydané, ich meniace a doplňujúce,
8. zákonný článok X/1913 o nedielných spoločných pastvinách a zákonný článok XII o poľnom hospodárstve a poľnej polícii, zákonný článok XIX/1898 o štátnom spravovaní obecných a niektorých iných lesov a holín, a o úprave hospodárskej agendy spoločne obhospodarovaných lesov a holín, nachádzajúcich sa v nerozdielnom vlastníctve komposesorátov a bývalých urbarialistov, ako aj predpisy podľa nich vydané, ich meniace a doplňujúce.

§ 47

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

PREHĽAD ZÁKONA O POZEMKOVÝCH ÚPRAVÁCH

P r v á č a s ť

Pozemkové úpravy

Prvý oddiel	: Základné ustanovenia	§ 1 - 6
Druhý oddiel	: Konanie o začatí pozemkových úprav	§ 7 a 8
Tretí oddiel	: Konanie o pozemkových úpravách	§ 9 - 13
Štvrtý oddiel	: Vykonanie projektu pozemkových úprav	§ 14
Piaty oddiel	: Zjednodušené a zrýchlené postupy	§ 15
Šiesty oddiel	: Preukazovanie vlastníctva k pozemkom	§ 16 a 17
Siedmy oddiel	: Náklady pozemkových úprav	§ 18 - 22
Ôsmy oddiel	: Združenie účastníkov	§ 23 a 24
Deviaty oddiel	: Spoločné ustanovenia o pozemkových úpravách	§ 25 - 31

D r u h á č a s ť

Pozemkové úrady	§ 32 a 33
-----------------	-----------

T r e t i a č a s ť

Pozemkový fond	§ 34 - 37
----------------	-----------

Š t v r t á č a s ť

Osobitné ustanovenia o zmiernení niektorých majetkových krívd	§ 38 - 41
---	-----------

P i a t a č a s ť

Pôsobnosť niektorých orgánov	§ 42
------------------------------	------

Š i e s t a č a s ť

Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia	§ 43 - 47
---	-----------

D ů V O D O V Á S P R Á V A

Všeobecná časť

Československé poľnohospodárstvo sa počas posledných 40 rokov rozvíjalo smerom, ktorý postupne oddelil vlastníctvo pôdy od jej užívania do tej miery a tým spôsobom, že vlastnícke právo pozemkov sa prestalo v procese výroby ekonomicky realizovať. Samotné oddelenie dispozície s užívaním pôdy od vlastníckej dispozície s pozemkami nie je v histórii javom neznámym, naopak, prenájom pôdy /samotnej alebo celého poľnohospodárskeho podniku/ je v mnohých krajinách podnes významným spôsobom poľnohospodárskeho podnikania. Kvalitatívnou charakteristikou oddelenia užívacích a vlastníckych vzťahov k pôde u nás, ako sa postupne sformovala, bola bezodplatnosť a časová neobmedzenosť užívacích práv poľnohospodárskych organizácií k pôde v súkromnom i štátnom vlastníctve a vylúčenie oboch strán užívacieho vzťahu z vymedzenia jeho obsahu, ktorý bol v plnom rozsahu upravený priamo zákonom.

Tento stav v spojitosti s ďalšími okolnosťami po určitú dobu v zásade nebránil stálemu miernemu zvyšovaniu výkonnosti československého poľnohospodárstva. V posledných rokoch sa táto dichotómia stala výraznou prekážkou racionálneho hospodárenia s nenahraditeľným výrobným činiteľom pôdohospodárstva a formovania materiálnej bázy dlhodobejšej stimulácie priameho výrobcu - zdrojom vlastníckeho odcudzenia. Súbežne s tým sa formuje názor o obrodzujúcom vplyve mechanizmu vlastníctva na jestvujúce formy hospodárenia /na ich proefektívny rozvoj/ a na konštituovanie nových hospodárskych subjektov schopných zefektívnenia poľnohospodárstva. Čiastkové opatrenia nepriniesli systémový pokrok.

Zrovnoprávnenie foriem vlastníctva je elementárnym predpokladom prípravy prechodu na trhovú ekonomiku, ktorá má zabezpečiť ekonomickú racionalitu, zvyšovanie životnej úrovne i rozumné využívanie prírodných zdrojov. Uplatnenie trhového mechanizmu v poľnohospodárstve vyžaduje komplexné právne riešenie nakladania s pôdou, systémovo zapadajúce do všeobecnej stratégie prechodu k trhovej

ekonomike a rešpektujúce zároveň prírodnoekonomické zvláštnosti pôdy a spoločensko-historické špecifiká súčasného stavu pozemkového vlastníctva. Takáto komplexná právna úprava zasahuje do viacerých právnych odvetví a predpisov, počnúc všeobecnou úpravou vlastníctva v Občianskom zákonníku až po špecifické predpisy o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ktoré budú vydávané v rôznom časovom slede. Predkladaná osnova si kladie za cieľ upraviť len tie otázky, ktoré sú neodkladné pre urýchléné pôsobenie pozemkového vlastníctva ako reálneho faktora zvyšovania výkonnosti poľnohospodárstva cestou zapojenia pôdy do trhového hospodárenia, a to v bezprostrednej súvislosti s prijatým zákonom Federálneho zhromaždenia o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku.

Pôda /pozemky/ nie je bežným predmetom trhových vzťahov. Vďaka jej polyfunkčnosti, presahujúcej trh a výrobný proces, súkromno-vlastnícke úkony s týmto predmetom vlastníctva sú zároveň dispozíciou s hmotným nositeľom verejných záujmov i záujmov iných vlastníkov. Pôda pritom, ako "plodonosný predmet", môže na trh vstupovať sama /ako vec/ a tiež môže byť predmetom trhu jej plodonosnosť /užívanie - nájom - pacht/. Pôda ako súčasť prírodných zdrojov, patrí medzi základné zložky životného prostredia a je nenahraditeľným a nerozmnožiteľným výrobným činiteľom. Zreteľný je aj vzťah pôdy a štátneho územia ako pojmového znaku štátnej suverenity. Z týchto dôvodov je nevyhnutné zabráňovať devastácii pôdy, všestranne ju chrániť, zveľaďovať a racionálne, v spojení produkčných a mimoprodukčných funkcií, ju využívať. Nakladať s pôdou možno len v kontexte so všeobecnými ľudskými právami a záujmami.

Doterajšie vylúčenie poľnohospodárskej pôdy z hodnotových vzťahov a oddelenie vlastníckych a užívacích práv k pôde vzhľadom na dĺžku svojho trvania viedli ku vzniku hospodárskych útvarov, kde funkčne previazané a spojené výrobné prostriedky sú vlastnícky oddelené, k neprirodzenému vývoju štruktúry pozemkového vlastníctva /napr. pri dedení, neekonomických prevodoch pozemkov na štát - ľahkovážne a vynútené darovanie, perzekučné a prohibatívne odňatie na základe administratívnych a súdnych roz-

hodnutí, nepreplatenie náhrad za pôdu prevedenú na štát pri pozemkových reformách a pod./, k trvalým a často neodstrániteľným zmenám v organizácii a využití pôvodných pozemkov, k nevhodnému zjednodušeniu alebo i zániku evidencie vlastníckych vzťahov k pozemkom. Historický vývoj vlastníctva a držby pozemkov pritom vykazuje výrazné odlišnosti v krajinách Českej republiky a na Slovensku.

Súčasná vlastnícka štruktúra na Slovensku je výsledkom reálnych hospodárskych a sociálnopolitických historických procesov, sankcionovaných viacerými pozemkovými reformami. Výsledný stav významne ovplyvnilo pomalé a nedôsledné prekonávanie feudálnych prvkov v organizácii poľnohospodárskej výroby v predlitavskej časti Rakúsko-Uhorska a zastavenie prirodzeného vývoja pozemkového vlastníctva v dôsledku zavedenia kolektivistických foriem hospodárenia na pôde. Právne vzťahy k pôde sú charakterizované rozdrobenosťou vlastníctva, rozdielmi medzi právnym a faktickým stavom a nedostatočnou evidenciou. V súvislosti s politickými zmenami v päťdesiatych rokoch nebola ukončená agenda poslednej pozemkovej reformy.

Prvé kroky k obnoveniu výkonu pozemkového vlastníctva a k zrovnoprávneniu jeho foriem, boli vykonané zmenou Ústavy, novelou zákona č. 123/1975 Zb., novým zákonom o poľnohospodárskom družstevníctve a novelou cenových predpisov, ktoré vytvorili určité právne predpoklady pre riešenie niektorých problémov nového usporiadania pozemkového vlastníctva u časti poľnohospodárskej pôdy /netýkali sa napr. pôdy štátnej/. Komplexnejšou úpravou je v máji prijatý zákon Federálneho zhromaždenia o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, ktorá rieši otázky majetkových reštitúcií i niektoré všeobecné úpravy pozemkového práva. Týmto sa pôda právne stáva predmetom trhu, pre reálny výkon pozemkového vlastníctva /vrátane daňových účelov/ je však nevyhnutné vykonať na celom území plošné a priestorové vymedzenie predmetu pozemkového vlastníctva /pozemkov/ cestou pozemkových úprav /hospodársko-technických úprav pozemkov/, ktoré budú zároveň nástrojom vytvárania súladu medzi poľnohospodárskym

využitím pôdy a jej ostatnými funkciami ako aj ostatnými zložkami životného prostredia. Princípy terajšej právnej úpravy hospodárskotechnických úprav pozemkov, ako sú obsiahnuté v nariadení vlády č. 47/1955 Zb. o opatreniach v odbore hospodárskotechnických úprav pozemkov a jeho vykonávacej vyhláške z r.1958, týmto potrebám nevyhovujú.

Základným cieľom novej zákonnej úpravy bude funkčne účelné usporiadanie vlastníctva pozemkov a ostatného nehnuteľného poľného majetku v území, ktorého organizácia bude daná agroekologickým potenciálom krajiny - požiadavkami ochrany a tvorby životného prostredia, efektívneho využívania pôdneho fondu a rozvíjania jeho krajinotvorných a iných nevýrobných funkcií. Obsahom procesu pozemkových úprav bude vypracovanie a schválenie projektových prác pre každé katastrálne územie, ktoré budú zahrňovať v prvom rade zistenie platného právneho a skutkového stavu vo vlastníctve a užívaní pozemkov a ostatného nehnuteľného poľnohospodárskeho majetku a nové rozdelenie pozemkového vlastníctva a držby. Vzhľadom na časovú náročnosť prípravy nového rozdelenia pozemkového vlastníctva a držby je treba v rámci predbežného a zjednodušeného postupu umožniť súkromným vlastníkom v čo možno najkratšej dobe prístup k náhradným pozemkom za ich pozemky užívané poľnohospodárskou organizáciou /podobne aj pri rozdeľovaní poľnohospodárskych podnikov na menšie/. Ide o rozsiahle, odborne náročné úlohy, vyžadujúce účasť vlastníkov a užívateľov pozemkov i štátu.

Oproti minulosti sa podstatne zvýši úloha vlastníkov pri hospodárskom využití pôdneho fondu i pri formulovaní verejných záujmov s ním spätých. To vyvoláva potrebu principiálnych zmien v hospodárskotechnických úpravách pozemkov i v ich postavení voči územnému plánovaniu. Vlastníci pozemkov i vlastníctvo sa z trpného objektu pozemkových úprav stávajú jedným z ich aktívnych účastníkov /subjektov/. Vlastníci a užívatelia sa budú procesu pozemkových úprav zúčastňovať jednak samostatne - ako účastníci konania, jednak v inštitucionalizovanej podobe - ako samosprávne združenie účastníkov.

S prípravou a praktickým uplatňovaním pozemkových úprav súvisí nový druh štátnej správy, ktorej výkon je účelne organizovať do územne dislokovaných pracovísk - pozemkových úradov.

Na riadenie pozemkových úprav sa použijú vecné a ľudové prostriedky v rámci doterajšej rozpočtovej kapitoly rezortu,, reštrukturalizáciou jeho činností, bez nových nárokov na štátny rozpočet. Funkčnosť procesu pozemkových úprav si vyžiada spoluprácu orgánov a organizácií geodézie, štátnych notárstiev, orgánov územného plánovania a životného prostredia i vedecko-výskumnej základne.

Na usporiadanie vlastníckych a užívacích pomerov a odstránenie prekážok ich výkonu vyvolaných doterajším historickým vývojom je žiadúce v krátkej dobe začať konanie o pozemkových úpravách v každom katastrálnom území. To bude vyžadovať zvýšené nároky na pracovné kapacity štátnej správy i projektových organizácií. Po vykonaní tejto etapy pozemkových úprav rozsah prác poklesne a ich požiadavka bude plynúť z bežných zmien v štruktúre poľnohospodárskej výroby, tvorby krajiny a životného prostredia a pod.

Financovanie projektových prác pri príprave pozemkových úprav bude v určitom rozsahu zabezpečené už doteraz rozpočtovanými prostriedkami /12,5 mil.Kčs ročne/ na súhrnné projekty pozemkových úprav. Tieto práce zabezpečovalo v rezorte doteraz /od r.1978/ zhruba 120 pracovníkov v troch pobočkách Štátnej melioračnej správy, v dvoch závodoch PPÚ a Agrostavoch Topoľčany a Liptovský Hrádok a PVIP Michalovce. Priemerný náklad projektových prác na 1 ha pozemkov bol v období kolektivizácie okolo 100 Kčs, pri súhrnných projektoch pozemkových úprav pre JRD a ŠM asi 40 Kčs a pre budúcnosť, i pri využití časti podkladov SPPÚ, možno náklad na 1 ha odhadovať na 200 Kčs /najmä práce spojené s dokumentovaním vlastníctva/. Náklady a požiadavky na štátny rozpočet budú určované ročne pri zostavovaní štátneho rozpočtu; rýchlosť vykonania pozemkových úprav bude od rozsahu týchto prostriedkov priamo závislá. Vykonávaním pozemkových úprav zároveň posklesnú náklady spojené s obnovením evidencie pozemkov v extraviláne oproti

stavu, kedy sa evidovali pôvodné pozemnoknižné pozemky /podľa údajov SÚGK by si opätovné založenie evidencie právnych vzťahov len k 8 miliónom existujúcich súkromných pozemkov vyžiadalo minimálne 200 mil. Kčs zo štátneho rozpočtu a ďalšie 4 miliardy ich prípadné vytýčenie v teréne/.

Na komerčné využitie poľnohospodárskej pôdy vo vlastníctve štátu sa navrhuje zriadiť neštátnu korporáciu - Slovenský pozemkový fond, ktorý nebude s ňou sám hospodáriť, ale na komerčných princípoch ju prenajímať či predávať poľnohospodárskym podnikateľom. Rovnako bude nakladať s opustenou, resp. vlastnícky nedoloženou pôdou a bude tiež môcť sprostredkovať prenajímanie najmä drobného pozemkového vlastníctva medzi vlastníkmi a poľnohospodárskymi podnikateľmi. Bude plniť dôležité úlohy v reštitúcii nehnuteľného majetku i v procese privatizácie.

Navrhovaná právna úprava je súčasťou prípravy podmienok pre zmenu vlastníckych pomerov v ekonomike, ktorá je jedným zo základných princípov scenára ekonomickej reformy.

Právna regulácia pozemkových úprav i navrhovaných organizačných otázok patrí podľa ústavného rozdelenia kompetencií do zákonodarnej kompetencie národných rád. V súlade s Federálnym zhromaždením prijatým zákonom o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku sa navrhuje úprava zmiernenia niektorých majetkových krívd, ktoré vznikli následkom osobitných pomerov na území Slovenskej republiky, ako aj pôsobnosť orgánov pri aplikácii uvedeného zákona FZ.

Návrh sa vzťahuje predovšetkým na oblasť poľnohospodárstva. S ohľadom na spätosť poľnohospodárskeho a lesného majetku v dobe vzniku zmerňovaných majetkových krívd, rieši však aj súvislé otázky lesného majetku, pričom ponecháva dostatočný priestor na rešpektovanie rozdielností lesného hospodárstva.

Dopad finančných náhrad podľa uvedeného zákona FZ na štátny rozpočet republik sa posúdi pri príprave návrhu nariadenia vlády SR (§ 16 ods.1 druhá veta, § 20 ods.5 cit.zákona), v zásade

obdobne ako pri náhradách podľa zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, pričom sa posúdi tiež možnosť náhrady formou dlhopisov umorovaných z výnosov pozemkového fondu.

Osobitná časť

K § 1 - 5

Pozemkové úpravy (hospodársko-technické úpravy pozemkov, komasácia) sú historicky vzniknutým inštitútom, ktorý si vyžiadala pohyblivosť vlastníctva pozemkov v druhej polovici 19. storočia ako platformu na organizované plošné usporiadanie pozemkovej držby a vlastníctva mimo justičnú - súkromnoprávnú sféru, s väčším alebo menším uplatnením verejnoprávnych prvkov. Je najoptimálnejšou metódou ako riešiť aj súčasné úlohy spojené s obnovou výkonu a usporiadaním pozemkového vlastníctva. Platná úprava HTÚP týmto zámerom však nevyhovuje.

Základné ustanovenia prvej časti zákona vymedzujú hlavné princípy zákona.

K § 6 - 15

Príprava a vykonanie pozemkových úprav prebieha podľa všeobecnej úpravy správneho konania, špecifická problematika pozemkového vlastníctva vyžaduje rozsiahlu odchýlnu úpravu, ktorá bude obsiahnutá v tomto zákone. Vychádza z reálnej situácie v pozemkovom vlastníctve na Slovensku i zo skúseností moderných krajín.

Konanie o pozemkových úpravách bude mať rozdielny priebeh a obsah podľa dôvodov, ktoré ich vyvolajú (§ 2). Preukázaniu týchto dôvodov a vymedzeniu zamerania prác na projekte pozemkových úprav treba venovať náležitú pozornosť a i právne ju zabezpečiť (§ 7). V prípade, že sa nariadia alebo povolia pozemkové úpravy v určitom území (§ 8), využijú sa práce z tohto úseku konania v ďalších procesných štádiách. Značná finančná a pracovná nároč-

nosť projektových prác vyžaduje pri obmedzených zdrojoch starostlivo zvažovať naliehavosť a koordináciu týchto prác. Významným predpokladom pre účinnosť, vecnú správnosť a rýchlosť konania je stála aktívna účasť v konaní jednotlivých účastníkov konania, pozemkových úradov, projekta, orgánov štátnej správy ochraňujúcich verejné záujmy v území i obce a permanentná informovanosť o výsledkoch jednotlivých etáp, čo, vzhľadom k povahe predmetu konania odôvodňuje ediktálne doručovanie radu písomností; tento záber sa prelína celou úpravou konania. V návrhu sa vyžaduje aj okruh účastníkov, a to tak, aby všetci nositelia určených majetkových práv a záujmov (fyzické i právnické osoby) mohli tieto práva a záujmy náležite uplatniť. Vlastnícke práva štátu bude v konaní zastupovať Slovenský pozemkový fond, ktorý bude zároveň vystupovať (§ 17) v podstate aj ako opatrovník neznámych vlastníkov, aby títo na jednej strane neboli ukrátení na svojich právach a na druhej strane svojou neprítomnosťou neblokovali usporiadanie majetkových práv iných účastníkov. Nositelia verejných záujmov nevystupujú v konaní v pozícii účastníkov, ale v partnerskom vzťahu s pozemkovým úradom (§ 5 ods.2).

Princípom pozemkových úprav je na jednej strane, že náhradné pozemky spravidla nie sú totožné s vloženými pozemkami, na druhej strane vlastník neôže byť ukrátený na svojom práve. Tieto dve stránky možno skĺbiť len ocenením všetkých pozemkov v riešenom území i podielov jednotlivých vlastníkov na ňom a ich spatným plošným vyjadrením. Preto má osobitný význam ustanovenie pravidiel pre vyrovnanie (§ 11). Podstatné zvýšenie významu fenoménu vlastníctva v pozemkových úpravách vyžaduje vytvoriť v právnej úprave potrebný priestor na zladenie produkčných a mimoprodukčných funkcií pôdy a poľnohospodárskej výroby a rešpektovanie požiadaviek tvorby a ochrany životného prostredia od prípravných prác až do realizácie projektu.

K § 16 - 17

Dlhodobé zablokovanie prirodzeného vývoja pozemkového vlastníctva i z dávnejšej minulosti zdedené nezrovnalosti v pozemkovom vlastníctve vyžadujú pre presne určené prípady zjednodušiť preukazovanie vlastníckeho práva na účely tohto zákona; pôsobnosť súdov zostáva nedotknutá.

K § 18 - 22

Lokalizácia znášania nákladov na pozemkové úpravy vychádza jednak z lokalizácie hospodárskeho prospechu z vykonávania pozemkových úprav a jednak zo všeobecne civilizačných funkcií poľnohospodárstva presahujúcich podnikateľský zámer, ako aj z oprávnených požiadaviek vlastníkov, aby niektoré náklady spojené s obnovením výkonu pozemkového vlastníctva hradil štát.

K § 23 - 24

Okrem individuálnych garancií nezávislosti účastníkov voči štátu je účelné zriadiť aj inštitucionalizovanú platformu pre samosprávne formovanie a uplatňovanie spoločných záujmov účastníkov.

K § 25 - 31

Ustanovenie § 25 zohľadňuje odbornú náročnosť technických prác v konaní o pozemkových úpravách s tým, že tieto sa môžu vykonávať v rámci podnikateľskej aktivity právnických a fyzických osôb, pričom tieto budú musieť preukázať odbornú spôsobilosť. Zároveň sa zakotvuje potrebná súčinnosť príslušných orgánov a organizcií.

V § 27 sú subsidiárne riešené prípady, ak sa medzi účastníkmi nedospeje k inej dohode. Úprava § 28 sa vzťahuje na pozemkové úpravy z dôvodu uvedeného v § 2 písm. a).

Vzhľadom na to, že federálny zákon rieši problematiku usporiadania záhradkárskeho a chatového osídlenia čiastočne, resp. neodstraňuje pretrvávajúcu právnu neistotu tak vlastníkov pozemkov, ako aj vlastníkov stavieb a porastov (záhradkárov),

navrhuje sa v § 29 v tomto zákone výslovne riešiť a vytvoriť podmienky pre trvalé usporiadanie desaťtisícov týchto neistých právnych vzťahov, ktoré vznikli vplyvom dlhodobého umŕtvenia prirodzeného výkonu vlastníckych práv.

Návrh rešpektuje špecifiká lesného hospodárstva.

K § 32 - 33

Navrhnutá koncepcia organizácie pozemkových úradov je prechodná. Po zvládnutí jednorázového rozsiahleho programu pozemkových úprav z dôvodu uvedeného v § 2 písm. a), odpadnú dôvody pre organizovanie tejto agendy mimo všeobecnej sústavy miestnej správy. Nateraz sa odporúča zriadiť týmto zákonom samostatné orgány štátnej správy na úrovni okresu mimo sústavu všeobecnej miestnej štátnej správy s komplexnou pôsobnosťou tak v oblasti poľnohospodárskeho i lesného majetku. V súlade so zákonom FZ prijať preň názov "pozemkový úrad". Pozemkový úrad bude mať dve sekcie (poľnohospodársku a lesnú), pričom štátnu správu budú riadiť príslušné ministerstvá (MPVŽ SR, MLVH SR) a prednostu pozemkového úradu bude menovať vláda SR.

Potrebné prechodné ustanovenia bez nárokov na štátny rozpočet sú v § 45.

K § 34 - 37

Vládou Slovenskej republiky schválená ekonomická reforma agrárno-potravinárskeho komplexu (uznesenie vlády SR č. 446/1990) počíta pri komerčnom využití poľnohospodárskej pôdy v štátnom vlastníctve a pôdy neznámych vlastníkov s inštitúciou "pozemkového fondu", ktorý má zohľadniť najmä špecifickú situáciu pozemkového vlastníctva a podmienky jeho privatizácie, predovšetkým na Slovensku, a špecifické funkcie pôdy, ktorá nie je len výrobným činiteľom, ale aj významným prírodným bohatstvom a zložkou životného prostredia. Zákon Federálneho zhromaždenia o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku rozšíril jeho záber aj o ostatný nehnuteľný majetok štátu v poľnohospodárstve a časť štátneho nehnuteľného majetku lesnej výroby.

Činnosť i právna úprava pozemkového fondu musí byť koordinovaná a v druhovo zhodných otázkach obdobná s Fondom národného majetku Slovenskej republiky. S ohľadom na užší záber pozemkového fondu oproti fondu národného majetku sa jeho štatutárne pomery neviažu na Slovenskú národnú radu, ale na vládu. Privatizačné predpisy inak zostávajú nedotknuté. Špecifické problémy lesného majetku bude zabezpečovať osobitný lesný pôdny fond ustanovený pripravenou novelou zákona SNR č. 100/1977 Zb., čo je dané jednak rozsahom zvereného majetku (§ 17 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb.) a jednak, v súlade s § 1 ods. 3 zákona č. 92/1991 Zb., osobitným prístupom k možnostiam privatizácie lesného fondu.

Činnosť fondu je smerovaná v zásade do troch smerov:

- vyrovnanie reštitučných nárokov,
- privatizácia,
- usporiadanie pozemkového vlastníctva štátu.

V otázkach privatizácie prináša spomenutý zákon FZ oproti všeobecnej úprave určitú modifikáciu pre poľnohospodársku a lesnú výrobu a síce rovnocenné, resp. variantné uplatnenie nájmu ako jedného zo spôsobov privatizácie čo pri nedostatku domáceho kapitálu rozšíri prístup záujemcov o podnikanie na pôde; tomu zodpovedá aj dikcia § 34 ods. 3. Významnou funkciou, najmä pre drobných pozemkových vlastníkov bude sprostredkovanie prenájmu.

Vážnym problémom pozemkového vlastníctva na Slovensku sú tzv. nedoložené právne vzťahy, kde postavenie fondu umožní na jednej strane ochranu záujmov neznámych vlastníkov a na druhej strane tým umožní usporiadanie pozemkového vlastníctva v jeho skutkovom i právnom stave. Ďalšia úloha súvisí s mimoprodukčnými funkciami poľnohospodárskej a lesnej výroby, kde už federálny zákon vytvára priestor, aby pri reštitúciách podnikateľsky zameraní vlastníci (oprávnené osoby) namiesto svojich pôvodných pozemkov, na ktorých viaznu ťarchy a obmedzenia z dôvodu verejného záujmu žiadali iné, z majetku štátu. Možno očakávať tiež opúšťanie ďalších nevýnosných pozemkov. Aj z týchto dôvodov sa navrhuje orientovať použitie výnosov z činnosti fondu do ochrany a zveľadenia poľnohospodárskej a lesnej krajiny.

Celkovo môže fond svojou činnosťou, spolu s ďalšími opatreniami, významne prispieť k usporiadaniu pozemkového vlastníctva a sprístupnenia najmä poľnohospodárskeho nehnuteľného majetku záujemcom o modernú výrobu založenú na súkromnoprávných princípoch, pri rešpektovaní mimoprodukčných funkcií pôdy.

K § 38 - 41

Rozdielnosti historického vývoja Slovenska odôvodňujú, obdobne ako je to na úseku mimosúdnych rehabilitácií, osobitnú úpravu zmiernenia niektorých majetkových krív občanov zákonom Slovenskej národnej rady. Zákon FZ o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku pritom zakotvil princíp majetkovej reštitúcie v otázkach urbárov a vyňatia z konfiškácie sám.

Jedným z charakteristických špecifík pozemkového práva na Slovensku je evidencia urbárov a podobných spoločensťevných útvarov založených na nedielnom spolumajiteľstve určitých pozemkov. Ich vznik súvisí najmä so spôsobom majetkoprávneho usporiadania pozemkového vlastníctva po zrušení poddanstva a možno v nich vidieť nielen určité prežívanie občinových prvkov, ale aj premietnutie určitých hľadísk a podmienok povahy prírodno technologickej. Išlo o lesy, pasienky a rákosištia napr. už po zrušení poddanstva bola prijatá zákonná zásada, že vydelené lesy nemôžu tvoriť individuálne vlastníctvo, pokiaľ nepresahujú výmeru 100 kat. jutár (57 ha 55 á), inak musia byť obhospodarované ako spoločné lesy. Úprava hospodárenia na spoločných lesoch a pasienkoch tvorila trvalú súčasť uhorského právneho poriadku a niektoré z nich na území Slovenska podnes platia. Majetkové pomery účastníkov týchto spoločensťev boli dvojaké, buď išlo o pozemkoknižné spolumajiteľstvo účastníkov hospodársky nedeliteľné, prípadne deliteľné len s osobitným administratívnym súhlasom, alebo pozemok bol pozemkoknižným vlastníctvom spoločensťeva ako celku a účastníkom prislúchali tzv. spoločensťevné, užívacie podiely. V priebehu historického vývoja došlo k značnému drobeniu podielov.

Zrušený zákon SNR č. 81/1949 Zb. SNR previedol vlastníctvo spoločných pasienkových spoločností na jednotné roľnícke družstvá dňom ich vzniku v príslušnej obci, súčasne s týmto prechodom majetku urbár alebo iné podobné spoločenstvo zanikli. Urbáre fakticky zanikli postupne aj v tých obciach kde družstvá nevznikli, pričom právne zostal zachovaný stav zákona č. 1. X/1913 a pozemky boli rôznymi titulmi užívané spravidla štátnymi poľnohospodárskymi organizáciami. Sú časté prípady, že došlo k individuálnemu rozdeleniu urbárskych pasienkov, často na účely výstavby rodinných domov (spravidla urbárnikov), keďže sa to však nestalo zákonom predpísaným spôsobom právne ide naďalej o spoločnú urbársku nehnuteľnosť.

V § 38 ods. 1 sa v prvom rade navrhuje previesť spomenuté užívacie podiely na spoluvlastnícke podiely. Urbárske a podobné pasienkové pozemky sa budú podľa návrhu teda reštituovať ako spoluvlastníctvo, pričom s ohľadom na veľký počet účastníkov je potrebné, aby si títo na procesné účely ustanovili zástupcov, ktorí budú za nich konať. Tam, kde vlastníctvo nezaniklo zákonom SNR č. 81/1949 Zb. SNR, pozemky sú v užívaní štátnej poľnohospodárskej organizácie, toto užívacie právo zanikne podľa § 22 zákona FZ, pričom procesne si spoluvlastníci uplatnia svoje práva obdobne podľa § 38 ods. 2. Ak pri prechode jednotných roľníckych družstiev prešli urbárske pozemky v jeho vlastníctve do vlastníctva štátu je povinnou osobou štát, prípadne príslušná právnická osoba.

Iný bol princíp zákona SNR č. 2/1958 Zb. SNR, ktorý spoluvlastníctvo lesných urbárov zachoval, kde boli užívacie podiely, premenil ich na spoluvlastnícke a lesným organizáciám priznal právo obhospodarovania. Išlo teda o obdobný režim ako mali užívacie práva podľa vl. nar. č. 50/1955 Zb. a zákona č. 123/1975 Zb. a preto by mal byť obdobný aj režim ich zániku (podľa § 22 zákona FZ) ako sa to navrhuje v § 38 ods. 3.

S ohľadom na možné potreby hospodárenia v lesoch alebo na pasienkoch sa navrhuje zveriť vláde potrebné splnomocnenie.

V § 39 sa nadväzne na § 6 ods. 2 a § 7 zákona FZ riešia niektoré prípady reštitúcií nehnuteľností, ktoré prešli na štát podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení poľnohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, v znení neskorších predpisov, a to tak, aby boli dotiahnuté dokonca skoršie dekonfiškačné opatrenia a pokryté celé rozhodné obdobie pre zmierňovanie majetkových krívd vymedzené zákonom FZ, s výnimkou osôb v tejto súvislosti trestne stíhaných.

Napriek tomu, že problematika rozhraničenia pozemkového majetku štátu a majetku tzv. osadníkov bola už v minulosti predmetom právneho riešenia, z rôznych historických dôvodov nebol tento proces dovedený do konca. Jedná sa asi o 13 kat. území v okrese Banská Bystrica. V § 40 sa navrhuje postup, podľa ktorého by sa usporiadali aj tieto prípady.

Významným problémom pozemkového práva na Slovensku bolo a je drobenie pozemkového vlastníctva, osobitne v dedičskom konaní. Hľadisko potrieb poľnohospodárskej výroby pri vyporiadaní dedičstva výrazne uplatnené v zákone č. 139/1947 Zb. o rozdelení pozostalostí s poľnohospodárskym podnikom a o zamedzení drobenia poľnohospodárskej pôdy bolo neskôr vtelené do notárskeho poriadku. Za situácie, keď boli poľnohospodárskej pozemky dlhodobo v bezplatnom užívaní poľnohospodárskych organizácií a neprinášali vlastníkov bezprostredný výnos z majetku, pripúšťala judikatúra (napr. R 62/1967, NS ČSSR R V/1967) podmieniť výplatu dedičských podielov ostatným dedičom na prípad vyčlenenia z bezplatného užívania. Prax pri vyporiadavaní dedičstva (a navodzovala to aj dôvodová správa k § 40 Notárskeho poriadku z r. 1963) však často išlo ďalej do tej miery, že dochádzalo k zníženiu podielov ostatných dedičov, čo títo teraz pociťujú ako krivdu. Aj keď

tu nejde o typický reštitučný vzťah občan - štát, navrhuje sa aby na návrh, podaný v krátkej lehote, mohlo byť spomenuté zníženie dedičských podielov vyporiadané, a to pri zachovaní právoplatnosti dedičských rozhodnutí.

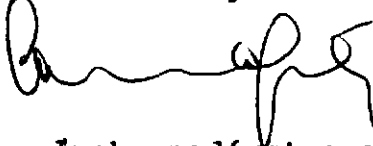
K § 42

V ustanoveniach § 42 sú upravené pôsobnosti niektorých orgánov pri praktickej realizácii nového pozemkového zákona. Pokiaľ ide o dopady na štátny rozpočet pri finančných náhradách, posúdia sa tieto ako je uvedené vo všeobecnej časti dôvodovej správy.

V Bratislave 18. júna 1991

Predseda vlády Slovenskej republiky

Ján Čarnogurský

Minister poľnohospodárstva a výživy
Slovenskej republiky

Jozef Kršák

